PAMFLET
802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

T 331

Cort discours op de ghelegentheyt vanden ieghenwoordighen Nederlantschen Crijch / ende vant middel waer door den seluen bequamelijck ter neder gheleyt soude moghen worden.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Ghedruckt / Anno M.D. LXXXVIII.

802
51

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Cort discours op de gheleghentheyt van- den jeghenwoordighen Nederlantschen Crijch / ende vant middel waer door den seluen bequamelijck ter neder ghelept soude moghen worden.

WAer het iugement van alle luyden van verstande / wordt ghehouden voor een seker ende ghewisse saecke / dat d'Oorloghe hier te lande niet en can cesserē noch gheeynt wordē/so lange als die Coninck van Spaen- gien blijft paisibel possesseur vandē Coninc- rijcke van Portugael/met de Indien Orien- tael/vande selue croone dependerende/ eent- samentlijck vande westersche Indien/ waer door hy so machtich is/ van gelt eñ goet/dat hy d'Oorloge hier te lande sal blijuen conti- nueren/niet jegēstaende alle d'assistentie die wy herwaerts-ouer vande Coninginne van Enghelant souden mogen verwachten / oft by haere Mt. ons ghedaen worden/alsō zijn voornemen namentlijck is(als de vyant hem daghelijcx vanteert)ons mette voorseyde Coninginne tsamen te verderuen / denckende ende hopende dat de selue Coninginne ten lesten moede sal worden in desen Crijch alle Jaer twee oft drie milionen gouts te consumeren/ als haere Mt. wel nootelijck waer te doene/ willende dē vyant Oorloghe offencijff aendoen sulcx als dat behoort. Den vyandt is rechte- voort ons meester te velde/bysonder door zijn Cauaillerie / eñ wanneer hy verstaen sal/ dat wy met assistentie vande Mt. van Engelant meerder fort- se te velde willen brenghen/als wy tot noch toe ghedaen hebben/sal ontwij- felijck van zijnder zijde/ soo in Hoochduytslandt / Loreynen/ int landt van Ludick ende elders oock meer volcx doen opnemen/soo te voet als te paer- de (alsmen verstaet dat hy rechtevoort daer ouer doende is) omme altijt het velt te moghen houden / alsoo hem gheen volck en sal ontbreken / so langhe als hy gelt heeft te gheuen / ende hy soo machtich blijft als hy jegenwoorde- lijck is. Ende oock soo wanneer den vyandt hem te swack soude kennen omme te velde te comen / oft dat hy eenigen veldtslach quame te verliesen / sal hem apparentelijck wederomme vertrecken in zijne Steden / naement- lijck die hy soude pretenderen te houden/ latende ons het velt totter tijt toe dat hy wederomme nieuwe fortsen ghemaeckt soude moghen hebben.

Eenighe laten hun voorstaen/dat wy wesende eens meesters vanden velde/ in seer corten tijdt tgantsche landt byden vyandt gheoccupeert/wederomme tot ons souden moghen reduceren / oft immers tlant in sulken benauthept

 bringen/

bringhen/dattet van selfs hem soude moeten opgheuen / sonderlinghe door
den honger / maer de selue persoonen consideeren seer weynich / dat den
vyandt besonder inde steden daer hy Garnisoen heeft/die vele ende menich-
fuldich zijn/ altijt sal sien soo veel prouisie te hebben / als tot onderhout van
zijn Crijschvolck van doen is/ al souden alle die Borgers van honger moe-
ten vergaen. Men siet oock by experientie / dat die Steden die geen garni-
soen inne en hebben/ als Brugghe/Nimmegen/t'Sertogenbosch eñ dierge-
lijcke / die welcke nochtans bittere armoede ende broodthonger lijden ende
seer lange gheleden hebben/geen semblant ter werelt en toonen omme haer
ouer dese zijde te begeuen / principalijck ouermidts die groote partijschap
uut feyt vande Religie/ende datse altijdt voor ooghen ende in vreese hebben
die groote macht vanden voorseydē Coninck van Spaignien.

Ende oock het gantsche landt af te loopen zijnde meesters vanden velde/
en is niet soo licht omme doen als sommighe wel meynen / ouermidts die
meenichfuldighe starcke steden daer den vyant zijn Garnisoen is hebbēde/
waer door niet doenlijck noch gheraden en is/met menichte van volck diep
int lant te trecken / ouermidts die victualie niet en can volghen / soo wan-
neermen eenighe steden achter rugghe laet/die welcke namētlijck met gar-
nisoenen beset zijn/ eñ met weynich volcx is oock in dierghelijcke saken lut-
tel wt te rechten. Men heeft oock ghesien dat den vyandt/ die nochtans so
veel Jaren lanck Meester vanden velde gheweest is / niet en heeft opt diep
int landt eenighe groote tochten ghedaen/ latende steden achter rugghe/ die
met onse Garnisoenen besedt waren/ dan heeft d'een Stadt voor eñ dander
naer moeten belegghen.

Oock peys te maken metten voorsz Coninck van Spaignien/ ouermidts
diuersche redenen hier te lanck om verhaelen/ en is geensins doenlijck noch
gheraden / besonder soo langhe oft ter wijle hy soo groot ende machtich is/
waer door (onder correctie) noodich waer een andere resolutie te nemen int
feyt vander Oorloghe / als te weten datmen de selue sal sien te dringhen op
Spaignien/volghende daerinne het exempel vande Romeynen / die welcke
vandē lanckduerigen crijch die Hannibal hen was aendoende/ niet eer ont-
slaghen en hebben connen worden / dan naer dien dat sy heure steden ende
frontieren eerst wel beset hebbende / die van Cartago den crijch gingen aen
doen door den vermaerden Schipia in haer eyghen landt. Ende nu omme
den crijch op Spaignien te moghen drijuen/daer toe en can gheen beter oft
bequamer middel wesen / dan dat Don Antonio vertaecht Coninck van
Portugael / worde gheassisteert by die Mt. van Enghelant/ eñ die van her-
waerts ouer/omme zijn voorseyde Coninckrijcke daer wt hy t'onrechte ver-
dreuen is/ wederomme te moghen recouureren / waer door die voorsz. Co-
ninck van Spaignien aldaer so vele te doen sal crijghen/ dat hy ontwijfelijc-
kē den crijch hier te lande sal moeten laten varen. Alsoo die Portugaloisen
oude ende natuerlijcke vyandē van Spaingiaerden oft Castilianen/anders
nergens naer en wachten / dan dat de voorseyde Coninck Don Antonio met
een goede macht int lant soude moghen comen/ om altsamen te reuolteren /
ende die wapenen aen te nemen tegens den voorsz. Coninc van Spaingien/
besonder

besonder oock omme hen te vengeren vande oultragien ende tyrannye die dē Spaingiaerden eenige iaren herwaerts aldaer hebben aengherichte. Sulcx dat de voorsz Coninck Don Antonio comende met eenige tamelycke machte van viij. oft x. dusent mannen aent lant / hy eer een maent tijts wel xxv. oft xxx. duysent mannen starck sal wesen / door die Portugaloisen die van allen plaetsen hem sullen toe-vallen / waer door de voorsz Coninck Don Antonio in corten tijt / niet alleene zijn Coninckrijcke van Portugael wederomme sal mogen recouureren / maer sal daerenbouen metter macht in Spaingnien mogen vallen / ende een groote partye van Spaeingien in nemen / al eer die Coninck van Spaeingien bequame macht byden anderen sal moghen hebben om sulcx te beletten / naementlijck by faulte van gheoeffende Soldaten daer af hy in Spaeingien jeghenwoordich seer onuersien is / ende met nieu opghenomen volck / sulcx te willen wtrechten / is een saecke die niet en mach bestaen / ghemerckt den Spaeingiaert nieu op ghenomen (bysonder in zijn eygen landt) gantschelijck geen Soldaet en is / ghelijck dat wel heeft ghebleken inde leste Oorloge van Granade int Jaer 1570. opghecomen / als wanneer die Coninc van Spaeingien dede op nemen meest by bedwanck inde tsestich duysent Spaeingiaerden die byde Moriskens meest werden so verslagē als andersins verstroeypt eñ verloopē / sulcx dat die Coninc vā Spaeingien ten lesten ettelijcke van zijn oude garnisoenen wt Italien moeste ontbieden / waer mede hy noch de voorsz Moriskens niet gantschelijck en conde dwinghen / dan bedrooch de selue met eenen valschen gheueynsden peys. Oock als die Coninc van Spaeingien tvoorseyde Coninckrijcke van Portugael heeft gheoccupeert gehadt / hadde hy een heyr van xxv. oft xxvj. duysent mannen / soo Spaingiaerden / Italianen eñ Hoochduytschen / meest al oude Soldaten / om de welcke te vergaderē / hy wel meer als eē Jaers tijts besich was gheweest / onder tdecxel van eenich explopt te willen doen op Barbaryen / hebbende oock door middel vande Gouuerneurs die byden Coninck Henricum ghestelt waren / die welcke hy met gelt hadde omghecocht / allen het principael Gheschut / Wapenen en ammonitie van Oorloge sorts te voren wt Portugael weten te trecken / onder tdecxsel van tvoorsz gheueynst explopt van Barbaryen / sulcx dat de voorseyde Coninck Don Antonio / die eerste Coninck worde ghecoren naer dien de Coninck van Spaeingnien alreede met zijn heyr in Portugael was ghecomen / ende ettelijcke steden hadde inghenomen / gheenen tijdt en hadde om in alles te versien / ende sonderlinghe om eenich eruaren Crijsch-volck van buyten te ontbieden / sulcx dat de voorsz Don Antonio meer ouerloopen ende verrascht als verwonnen is gheweest.

Dient oock alhier verhaelt tot confirmatie van tgeene hier voorzen wort geseyt / nopende d'affectie vande Portugaloisen tot den voorseyden Coninck Don Antonio / een notabel exempel / dwelck ghebeurt is ten tijde dat die vermaerde Sr. Francoys Draeck met zijn armade treckende lestmael naer Indiē arriueerde tot Bayone in Galitien / als wanneer die Portugaloisen vande naestliggende Prouintie gheheeten entre Duero et Minho / verstaen hebbēde door eē valsche nieumare die door tlant liep / dat die voorsz Coninc

Don

Don Antonio quam inde selue armade/waeren opte beenen wel tot iiij. oft
v. duysent Mannen/soo te voete als te paerde/die hem quamen presenteren
tot omtrent die voorsz Stadt van Bayone / meynende den voorsz Coninck
Don Antonio aldaer te ontfangen/dan siende dat sy bedroghen waren/zijn
altsamen met schaemte wederomme nae huys ghetoghen / dan die Coninck
van Spaeingien sulcx verstaen hebbende / heeft die principaelste hoofden
eñ autheurs vande voorsz vergaderinghe naemaels tot 40. oft 50. toe doen
apprehenderen ende om hals brengen. Inder veugen/dat vant succes van
desen saken (nae alle menschelijck discours) niet met allen en staet te twij-
felen/mogende de voorsz Coninck Don Antonio met tamelijcke macht van
volck eens aen tlant comen / daer inne ooc geen swaerichept en staet te ma-
ken / midts die menichfuldighe bequame Havenen in Portugael wesende/
daermen lichtelijck can aen comen / hebbende ouer sulcx hare Mt. van En-
gelandt dese saecke wel inne siende / eñ compassie hebbende met den goeden
verdreuen Coninck/ haer gheresolueert den seluen allemoghelijcke assisten-
tie te doen/ ghelijck de selue hare Mt. omme dese sake te prepareren/ eñ den
Coninck van Spaeignien die macht vander Zee te benemen / ouer ettelijc-
ke maenden sekere gheweldighe Armaede nae de Custen van Spaeingien
heeft ghesonden / onder het beuel vanden voorsz Sr. Francoys Draeck/
die welcke alreede heeft wtgerecht tghene eenen yeghelijcken is kennelijck/
heeft oock voorts hare voorsz Mt. van Enghelandt / midtsgaders zijn
Excell. van mijn Heere den Graue van Leycester / onlancx aen mijn Hee-
ren die Staten van herwaertsouer seer eernstlijck versocht/ dat de selue ins-
ghelijcx den voorseyden Coninck Don Antonio souden willen assisteren
met eenighe macht ende Schepen ten Oorloghe / alleenelijck voor den tijt
van iiij. maenden. Welcken volghende/ hebben die voorseyde Heeren Sta-
ten zijn Mt. gheaccordeert tot coste vande Landen negen groote Schepen/
behoorlijck versien van Boots-volck/amonitie/ victuaille ende diergelijcke
voor den voorsz tijdt van vier maenden. Dan also bouen die voorseyde ge-
prouideerde Schepen noodich is te becomen eenighe tamelijcke Prouisie
van gereede penningen/omme eenich volck van Oorloghe te lichten/om op
de voorsz schepẽ te stellen/eñ in Portugael opt Landt te gebruycken/ midts-
gaders tot prouisie van allerhande wapenẽ omme die Portugaloisen te ar-
merẽ amonitie van oorloge eñ diergelijcke sakẽ te copẽ/ ten eynde dẽ voorsz
slach des te sekerder mach toegaẽ/tot groote verlichtinge eñ versekeringhe/
niet alleen van dese gheunieerde Prouintien / maer die gantsche Nederlan-
den. So wiltmen verhopen dat een yeghelijck wel gheaffectioneerde totten
Vaderlande / hem hierinne nae zijn vermoghen gaerne sal quijten / midts
assisterende zijn Mt. by forme van leeninghe met eenighe cleyne somme van
penninghen / alsoo veel cleyne parceelen tsamen gheuoucht een groot sullen
maken/eñ sal tselue een yeghelijck luttel comen te schaden/ in respecte vande
groote weldaet/ dwelcke het landt int generael daer door sal comen te ghe-
nieten/bouen die eere die welcke d'ingheseten van dese Landen door dese
assistentie sullen behalen by alle Princen/Potentaten eñ Republijcken van-
der Christenhept / die welcke soo seer admireren eñ ghenoch in vreese heb-
ben

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

ben de groote macht des voorsz Coninck van Spaeingien / die sy lieuer ge-
broken ende ghecrenckt saghen / ghelijck dat met dit cleyn middel euident-
lijck can ghescieden. Alsoo die voorseyde Coninck Don Antonio hebben-
de Hauenē in Portugael aldaer so machtich ter Zee sal wesen / door het mid-
del principalijck vande Schepen van Enghelandt ende die van herwaerts-
ouer / dat hy den voorsz Coninck van Spaeingien gantschelijck wt die Zee
sal moghen houden / ende alsoo die Indiaensche vaert hem afhendich ofte
emmers gheheel infructueulx maken / daer inne (als notoir is) consisteert
alle zijn macht eñ rijckdō / bouen dien dat wesende die voorsz Coninck Don
Antonio in Portugael die Nauigatie aldaer voor dese landen sal geheel open
ende vry wesen / sonder datmen voortaen meer sal deruen vreesen eenich
arestement van schepen / waer door die traffique van dese landē wederomme
sal comen te floreren / eñ sal Spaeingien in hem seluen ten lesten geconsum-
meert moeten worden / alsoo oock die van herwaerts-ouer die traffique op
Spaeingien seer wel mogen ontbeeren / hebbende die Nauigatie van Por-
tugael vry ende open.

In summa dese sake is van sulcken aensien eñ ghewichte / dat een jeghe-
lijck herwaerts-ouer van wat conditie oft qualiteyt hy zy / daer toe behoort
een weynich te contribueren / jegelijck nae zijn macht / op hope van doer dit
middel van desen ellendighen Crijch eñ menichfuldighe sware exactien eens
ontslagen te moghen wesen / waertoe des te meer een jeghelijck ghemoueert
behoort te worden / wt dien tgene tot deser sake ghecontribueert sal worden
(als voorsz is) alleenlijck gheleent gelt sal wesen / dwelck zijne Mt. beloeft
te restitueren eenen jegelijcken ten lancxten binnen acht maenden / ende sal
namentlijck tot versekerheyt van dien die tweede sone van zijne voorsz
Maiesteyt hier te lande in ostagie blijuen / tot een merckelijck teycken dat
zijne Mt. desen aenslach voor gewis is houdende / als den seluen oock voor
ghewis (nae menschelijck discours) ghehouden moet worden / soo door het
goet beginsel dwelck alreede gehadt heeft die voorsz Sr. Francois Draeck /
eñ het ghewelt dwelck wederomme van nieus tot dien fine in Enghelandt
veerdich wordt gemaeckt / als oock door die goede affectie der Portugaloy-
sen totten voorsz Coninck Don Antonio / daer af niemant en can twijfelen.
Op welcke clare ende pregnante redenen alle goede patriotten sal ghelieuen
te letten sulcx als dat behoort / ende dien volgende doen tot voorderinghe
deser rechtuaerdighe ende nootelijcke sake tghene God die Heere hen-
lieden int herte sal seynden / bedenckende oock dattet een goet
Christelijck werck is / eenen verdruckten ende verdreuen
Prince t'assisteren / ten eynde hy tot zijn rechte sake
mach comen / daer toe Godt die Heere
zijn genade eñ segen wil verleenen.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
Pflt 802